

DRETS MEDIAMBIENTALS AL NOSTRE TERRITORI

El dret a un medi ambient adequat inclou el dret a gaudir d'un entorn ambiental segur per al desenvolupament de la persona, saludable i amb condicions ecològiques. També recull el deure de conservar-lo i l'obligació per part dels poders públics de vetllar per una utilització racional dels recursos naturals.

El dret a un medi ambient adequat es deriva d'altres drets com el dret a una alimentació adient, el dret a la salut i, fins i tot, el dret a la vida. Aquest dret està reconegut en diferents documents internacionals com la Resolució de l'Assemblea General 45/94: "totes les persones tenen dret a viure en un ambient adequat per la seva salut i benestar"; a la Declaració de Río sobre Medi Ambient i Desenvolupament de 1992, al Protocol de Kioto de 2005 i a la Declaració Universal de Drets Humans Emergents.

El 19 maig de 1999 el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat la Declaració de Principis sobre Drets Humans i Medi Ambient.

El canvi climàtic és una qüestió científicament establerta però sobre la qual hi ha controvèrsia ideològica i mediàtica. Per assolir una visió crítica i informada és important poder distingir entre les motivacions i mètodes de la ciència i els de diferents grups d'influència.

El canvi climàtic és un tema principalment estudiat pels científics del clima (climatòlegs), però que té impactes socials, culturals, econòmics, legals, de salut o de drets humans que són abordats per altres especialistes. El canvi climàtic és un problema les possibles solucions del qual són multidisciplinàries.

Les alteracions del clima afecten diferents persones, comunitats i grups d'interès de maneres diferents, cosa que pot dificultar l'assoliment d'acords i la posada en pràctica de solucions comunes.

Les persones actuem en un context social que ens ajuda a adaptar-nos a l'entorn natural, ja sigui de manera sostenible o insostenible. Per aconseguir la sostenibilitat pot fer falta promoure canvis culturals i tecnològics.

Hem de tenir en compte les diferents dimensions que poden interactuar quan volem aportar solucions a l'escalfament global: a més de l'abordatge lògic o racional, hem de considerar dimensions legals, tècniques, econòmiques, culturals, polítiques, emocionals...

La lluita contra el canvi climàtic no sols és un repte, sinó que també pot entendre's com una oportunitat per a propiciar un canvi en l'estil de vida que permeti el desenvolupament d'un món més just i equilibrat, on els patrons de progrés es refereixin a la solidaritat, l'equitat, la cooperació, la participació, el respecte als drets humans i la sostenibilitat.

Idees per desenvolupar:

- El clima d'un determinat lloc està generat pel sistema climàtic, que és complex, dinàmic i global.
- El clima i el temps són dos conceptes relacionats però diferents i és molt important saber distingir-los.
- Les alteracions en el clima pot afectar permanentment el mode en què vivim, dificultant l'accés a l'aigua i l'alimentació, expandint malalties, obligant-nos a mudar-nos a un altre lloc o limitant la nostra possibilitat de treballar.
- En el món ja hi ha més refugiats climàtics que refugiats que fugen de guerres.
- Les persones i col·lectius més vulnerables (entre ells, les nenes i nens) pateixen més les conseqüències del canvi climàtic.
- Davant del canvi climàtic podem adoptar dues estratègies: la mitigació i l'adaptació.
- Els nostres hàbits de consum, com les compres, el tipus d'alimentació, el transport o l'estalvi d'energia, influeixen en l'emissió de gasos d'efecte hivernacle i formen part de les estratègies de mitigació.
- La nostra capacitat d'adaptació al canvi climàtic depèn del fet que aprenguem a reconèixer i fer front a les conseqüències de l'escalfament global en el nostre entorn. Tenim dret a conèixer com protegir-nos enfront de desastres naturals.

Activitats

Edat: Primer cicle d'ESO

Duració: 40 minuts

Materials: Projector, internet

Objectius:

- Conèixer el canvi climàtic i les seves conseqüències
- Entendre les conseqüències desiguals del canvi climàtic

Descripció de l'activitat

1 Per introduir el tema, iniciem petit debat amb aquestes dues preguntes:

- Coneixeu algunes conseqüències del canvi climàtic?
- Les conseqüències del canvi climàtic, afecten a tothom per igual?, per què?

2 Mirem el següent vídeo [Justícia climàtica i drets humans](#). Els demanem que prenguin nota de la informació que considerin rellevant per tal que després els ajudi al concurs.

3 Després del vídeo, Comença el concurs Verdader o fals.

* Si teniu un espai ample, podeu posar un polsador al centre de l'aula i que corrin a tocar-lo, la primera persona que arribi és la primera que respon. Si no l'encerta, passa el torn a la següent persona que ha arribat. Una altra versió és fer un Kahoot. Et deixem idees de preguntes per al concurs.

- L'escassetat d'aigua i aliments a moltes parts del planeta és una de les principals conseqüències del planeta (verdader)
- El canvi climàtic ens afecta a totes les persones per igual (fals)
- Les emissions del 10% de la població més rica són equivalents a les de la resta del món (verdader)
- El nord global és qui més patirà les conseqüències del canvi climàtic (fals)
- El sistema econòmic mundial actual continua perpetuant desigualtats socials (verdader)
- El nord global produeix les matèries primeres que consumeix (fals)
- Les persones del col·lectiu LGTBIQA+ pateixen més les conseqüències del canvi climàtic (verdader)

Cada pregunta val un punt, si cap dels dos grups l'encerta, ningú s'emporta el punt.

* És important abans de començar l'activitat establir unes normes conjuntament amb l'alumnat per tal que el joc sigui respectuós amb tothom: no val empènyer-se, ni faltar al respecte, etc.

4 Finalment, expliquem per què algunes de les opcions són falses:

El canvi climàtic ens afecta a totes les persones per igual: El canvi climàtic afecta més el Sud Global perquè són països més empobrits, depenen més de la naturalesa, ja que la seva economia depèn principalment del sector primari i pateixen les conseqüències de les emissions dels països rics. Per això, la lluita contra el canvi climàtic ha d'incloure justícia climàtica i suport a les regions més vulnerables.

El nord global és qui més patirà les conseqüències del canvi climàtic: Pel fet que els països del nord global històricament s'ha enriquit gràcies a l'espoli dels recursos dels països del sud, tenim més capacitat econòmica i d'infraestructures per patir menys conseqüències pel canvi climàtic.

El nord global produeix les matèries primeres que consumeix: Els països més rics en matèries primeres es troben per sota la línia de l'Equador i des de fa segles, els països que es troben al nord de la línia de l'Equador, espolien aquestes matèries primeres per al seu benefici.

Edat: Segon cicle d'ESO i Batxillerat

Duració: 40 minuts

Materials: Accés a internet

Objectius:

- Analitzar els efectes de l'activitat de les empreses en la qualitat de vida a les nostres ciutats i com afecta el medi ambient. Reflexionar sobre què podem fer

Descripció de l'activitat

1 Demanem a l'alumnat que busqui informació sobre una empresa que estigui contaminant alguna zona del seu municipi o comarca (el riu, la platja, el bosc, el camp, l'aire). Ho poden fer per parelles o petits grups.

- A què es dedica l'empresa o negoci que han escollit?
- Quins beneficis aporta a la ciutat/poble/comarca?
- De quina manera la seva activitat està contaminant/afectant la seva ciutat/poble/comarca (en l'àmbit atmosfèric, acústic, de l'aigua, del sòl)?
- Com aquesta contaminació ha afectat la vida de les persones que viuen a la ciutat/poble/comarca i al medi ambient?

2 Demanem que preparin una presentació oral d'entre 5 i 10 minuts explicant la informació que han trobat i que afegixin amb imatges (abans i després), notícies, testimonis (un avi/àvia, un veí/veïna, un treballador/a) etc.

El pas 1 i el 2 els podem enviar de deures o podem fer-ho a l'aula durant diverses sessions.

3 Després d'escoltar totes les presentacions, reflexionarem plegades:

- Què es pot exigir a l'empresa perquè repari els danys comesos?
- Què es pot exigir als poders públics per millorar la situació de la ciutadania?
- Què podem fer nosaltres com a ciutadans per millorar la situació?

Si no trobeu cap empresa al vostre municipi, podeu consultar el [mapa de les empreses més contaminants de Catalunya](#)

Recursos extra

A continuació, et deixem una caixeta amb uns quants recursos extra que et poden ajudar a preparar l'activitat i a entendre millor el dret al medi ambient.

- Estalviar energia als centres educatius
- Impactes ambientals a Barcelona
- [MAPA] 101 conflictes ambientals oberts a Catalunya
- MÒDUL S2 · Vulneracions al medi i a les persones | Fem Eco · Guia Pedagògica
- MÒDUL S7 · Estat del món i alternatives, des de les falses solucions al decreixement | Fem Eco · Guia Pedagògica
- Impactes del model energètic de Barcelona al Sud Global
- El Cambio Climático es Culpa Nuestra y Puedo Convencerte
- Lo que Trump (y Tú) Deberíais Saber sobre el Cambio Climático

